

Asia: VN/13501/2025

Lausuntopyyntö kuntien peruspalvelujen valtionosuuden 75 miljoonan euron vähennyksen kohdistamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kauniainen antaa seuraavan lausunnon peruspalvelujen valtionosuuden 75 milj. euron vähennyksestä

Kauniainen haluaa ensin painottaa, että kyse on valtion säästötoimenpiteestä ja että se on väärin kytkeä se valtionosuuteen ja kuntien harteille.

Ensisijaisesti Kauniainen ehdottaa, että valtionosuuksien leikkaaminen toteutetaan yhtä suurena eur/asukas vähennyksenä jokaisessa kunnassa. Valtiovarainministeriön esitys valtionosuuksien leikkaamisesta kohtelee kaupunkeja eriarvoisesti. Mikäli valtionosuusvähennys toteutettaisiin euroa/asukas, kohtelisi se kuntia nykyistä esitystä tasavertaisemmin.

Valtionosuuden leikkauksen vaikutukset on huomioitava kumulatiivisesti. Valtionosuusuudistus on käynnissä ja esitetty 75 milj. euron vähennys on osa kokonaisuudistusta, jonka sisällöstä ei ole vielä päätetty. Lisäksi valtiovarainministeriö ehdotti vuodelle 2026 budjetiksi 150 milj. euron lisäleikkausta valtionosuuksiin. Samaan aikaan on edelleen käynnissä sote-uudistuksen siirtymäaika. Kaikki edellä mainitut uudistukset ja muutokset on huomioitava kokonaisuutena. Leikkauksia ei voida toteuttaa ilman, että huomioidaan niiden euromääräinen ja kumulatiivinen kokonaisvaikutus jokaiselle kaupungeille. Valtion tulee varmistaa, että kokonaisvaikutus yksittäiselle kunnalle ei ole kohtuuton ja sen täytyy rajoittua sote-uudistuksessa päätettyihin 60 eur/asukas rajoihin.

Lisäksi esitetyssä vähennyksessä on rajattu negatiivista valtionosuutta maksavat kunnat pois leikkauksen piiristä. Sote-uudistuksen jälkeen negatiiviseen valtionosuuteen päätyneiden kuntien tilannetta ei tule korjata heikentämällä muiden kuntien valtionosuutta, sillä se asettaa kaupungit entistä eriarvoisempaan asemaan. Negatiivinen valtionosuus ei ole uusi elementti, sillä pääkaupunkiseudun kunnat ovat maksaneet negatiivista valtionosuutta. Valtion tulee kohdella kuntia tasavertaisesti.

Toissijaisesti Kauniainen ehdottaa, mikäli vähennys kytketään valtionosuuteen, niin kuin nyt ehdotetaan, että valtionosuudesta otetaan ensin pois sote-erät ennen kuin tehdään vähennys ja vähennetään näin kuntien oikeista peruspalveluiden valtionosuusrahoituksesta.

Sote-eriä ei tule rinnastaa peruspalvelujen valtionosuuteen. Sote-erät ovat sote-uudistuksessa liikaa leikatun verotulon osittaista palautusta, ei todellista valtionosuutta, jolla valtio osallistuu palveluiden rahoittamiseen. Sote-uudistuksen yhteydessä leikattiin osasta kunnista enemmän verotuloja kuin mitä sote-palvelujen järjestämiseen käytettiin rahoitusta. Tätä verotulojen liiallista leikkausta valtio on korvannut sote-muutosrajoittimella ja siirtymätasauksella (sote-erät), mutta ne korvaavat menetetyistä rahoituksesta vain osan, n. 60 %. Muutosrajoitin on lisäksi staattinen, eikä sitä koroteta väestönkasvu- tai indeksiperusteisesti. Näin ollen kasvava kunta menettää liikaa leikatun verotulon lisäksi myös verotulojen kasvun, koska staattinen sote-erä ei kehity verotulojen tavoin.

Huomioimalla sote-erät osana valtionosuutta ja kohdistamalla leikkaus prosentuaalisesti suoraan loppusummaan, leikataan sote-erän saajalle kuuluvaa verorahoitusta. Leikkausesitys on päinvastainen kuin pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmataavoite, jossa kaupunkien osuutta omasta veropohjasta kasvatetaan.

Sote-eristä vielä lisäksi on huomioitava, että sote-erät ovat verotulomenetysten kompensatioerä, jolla valtion päättämiä verotukseen tehtyjä muutosten vaikutuksia kompensoidaan ja joihin kunnat eivät omilla toimillaan voi vaikuttaa. Ja vielä lisäksi leikkaamalla sote-eriä osana peruspalvelujen valtionosuutta, aiheutetaan moninkertainen tulonsiirto Kauniaisista muualle.

Boström Mikael
Kauniaisten kaupunki